

Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı Kliniğine Ocak 2009-Aralık 2014 Tarihleri Arasında Getirilen Hayvanların Değerlendirilmesi

Aynur ŞİMŞEK¹ Akın KOÇHAN² Fırat ÇAKMAK³

¹Dicle Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Diyarbakır-TÜRKİYE

²Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Hayvan Bakımevi ve Rehabilitasyon Merkezi, Diyarbakır-TÜRKİYE

³Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Kayapınar İlçe Müdürlüğü, Diyarbakır-TÜRKİYE

Özet

Bu çalışmada; Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı Kliniğine Ocak 2009-Aralık 2014 tarihleri arasında muayene ve sağaltım için getirilen 257 sığır, 181 koyun ve keçi, 387 kedi, 632 köpek ile 13 at olmak üzere toplam 1470 hayvanın değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Hasta hayvanlarda en çok sindirim (%18,36) ve solunum sistemi (%16,80) hastalıklarının görüldüğü ve bunları sırasıyla paraziter hastalıklar (%6,87), deri hastalıkları (%5,03), üriner sistem hastalıkları (%4,08), enfeksiyöz hastalıklar (%4,01), dolaşım sistemi hastalıkları (%2,38), metabolizma hastalıkları (%2,10), sinir sistemi hastalıkları (%1,29), kan paraziti hastalıkları (%1,97) ve zehirlenmelerin (%1,42) izlediği saptandı. Kliniğe genel muayene ve aşılama amacıyla 524 (%35,64) hayvanın getirildiği belirlendi. Mart ayında hayvan sayısının en fazla, Ağustos ayında ise en az olduğu tespit edildi. Kliniğe gelen hayvan sayısının 2011 yılında diğer yıllara göre daha fazla, 2010 yılında ise en az olduğu belirlendi. Sonuç olarak; Ocak 2009-Aralık 2014 yılları arasında Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı Kliniğine en fazla hayvanın genel muayene ve aşılama için getirildiği, hasta hayvanlarda ise sindirim ve solunum sistemi hastalıklarının diğer sistem hastalıklarından daha fazla görüldüğü tespit edildi.

Anahtar Kelimeler: Hayvan, İç Hastalıkları, Muayene, Sağaltım, Veteriner Fakültesi

The Evaluation of the Animals Admitted to Clinic of Internal Medicine Department of Dicle University Veterinary Faculty between March 2009-December 2014

Abstract

The aim of this study was to evaluate animal for examination and treatment admitted to clinic of internal medicine department of Dicle University Veterinary Faculty between January 2009-December 2014. Total numbers of admitted animals were 1470. These animals were 257 cattle, 181 sheep and goat, 387 cats, 632 dogs and 13 horses. Digestive system diseases (18,36%) and respiratory system diseases (16,80%) which were most commonly observed in animals, and following parasitic diseases (6,87%), dermatologic diseases (5,03%), urinary system diseases (4,08%), infectious disease (4,01%), cardiovascular system diseases (2,38%), metabolic diseases (2,10%), nervous system diseases (1,29%), blood parasitic disease (1,97%) and poisonings (1,42%). Although the number of animals that admitted clinic for just generally health control or vaccination were 524 (35,64). Maximum numbers of animal were brought in March and least in August month. The number of animals were increased in 2011 and decreased in 2010. As a result, the maximum numbers of animal which brought to our clinic were for generally health control or vaccination between January 2009-December 2014. Digestive system disease and respiratory system disease were found higher than the other diseases in the sick animals.

Key Words: Animal, Examination, Internal Medicine, Treatment, Veterinary Faculty

Giriş

Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesi klinikleri Mayıs 2003 yılında faaliyete girmiştir. Kliniklerin hizmete girmesiyle Diyarbakır ve çevresindeki hayvan hastalıklarının tanı, sağaltım ve profilaksileri alanlarında bölgeye hizmet vermeye başlanmıştır. Veteriner fakültelerinde muayene ve tedavi edilen hayvanlar, ilgili bölgelerdeki hayvan türleri ile bu bölgelerde görülen hastalıklar hakkında önemli bilgiler vermektedir.

Çiftlik hayvanlarında görülen ve verim kaybına neden olan enfeksiyöz ve nonenfeksiyöz nitelikte birçok hastalık bulunmaktadır (1). Bu hastalıkların hayvan türlerine göre dağılımları ile etkilediği sistemlerin bilinmesi koruyucu hekimlik bakımından oldukça önemlidir. Araştırmacılar (1-10) Türkiye'nin çeşitli illerinde hayvanlarda görülen iç hastalıklarını değerlendirerek illere göre hasta hayvan tür ve sayıları ile bu hastalıkların ilgili sistem ve mevsimlere göre dağılımlarını ortaya koymuşlardır. Bu araştırmaların belirli aralıklarla hazırlanıp yayınlanması bölgedeki hayvan hastalıklarının bilinmesi açısından oldukça önemlidir. Bölgemizde yapılan araştırmada (2) muayene ve tedavi edilen hastalar incelendiğinde kliniğimize 338 sığır, 95 koyun ve keçi, 130 kedi, 285 köpek, 32 at ile 4 eşek getirildiği bildirilmektedir.

Bulgular

Ocak 2009-Aralık 2014 yılları arasında 257 (%17,48) sığır, 181 (%12,31) koyun-keçi, 387 (%26,32) kedi, 632 (%42,99) köpek ve 13 (%0,88) at olmak üzere toplam 1470 hayvanın muayene ve sağaltımı yapılmıştır (Tablo 1). 2011 yılındaki hasta sayısının diğer yıllara göre daha fazla olduğu tespit edildi. Mart ayındaki hasta sayısının diğer aylara göre daha fazla, Ağustos ayında ise en az olduğu görülmektedir (Tablo 2). Sindirim sistemi hastalıklarının 270 (%18,36), solunum sistemi hastalıklarının 247 (%16,80), dolaşım sistemi hastalıklarının 35 (%2,38), üriner

Bu çalışma ile Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları Kliniğine muayene ve tedavi için getirilen hayvanların yıllara, aylara, türlere ve tanısı konulan hastalıklara göre dağılımlarının ortaya konulması ve önceki araştırmalarla kıyaslanarak aradaki farkın ortaya konulması amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot

Araştırmanın materyalini Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı Kliniğine Ocak 2009-Aralık 2014 tarihleri arasında muayene ve tedavi için getirilen 257 sığır, 181 koyun ve keçi, 387 kedi, 632 köpek ile 13 at olmak üzere toplam 1470 hayvan oluşturdu. Hayvan türlerinin yıllara göre dağılımları, tür ayrımı yapılmaksızın hayvanların aylara ve yıllara göre dağılımları ile hastalıkların yerleştikleri sisteme göre dağılımları tablolar halinde sunuldu. Hastalıkların yerleştikleri sisteme göre sınıflandırılmasında Veteriner İç Hastalıkları (11) kitabından yararlanıldı. Herhangi bir hastalığı olmaksızın muayeneye getirilenler ile aşılama "diğer" başlığı altında incelendi.

sistem hastalıklarının 60 (%4,08), sinir sistemi hastalıklarının 19 (%1,29), deri hastalıklarının 74 (%5,03), metabolizma hastalıklarının 31 (%2,10), kan paraziti hastalıklarının 29 (%1,97), paraziter hastalıkların 101 (%6,87), enfeksiyöz hastalıkların 59 (%4,01), zehirlenmelerin 21 (%1,42) hayvanda görüldüğü ve diğer olguların ise 524 (%35,64) adet olduğu tespit edildi (Tablo 3). Kliniğe sıklıkla aşılama ve genel muayene amacı ile kedi ve köpek getirildiği belirlendi.

Tablo 1. Hayvanların türlere göre dağılımı

Yıllar	Hayvan Türü					Toplam
	Sığır	Koyun-Keçi	Kedi	Köpek	At	
2009	41	8	39	154	3	245
2010	43	26	54	81	1	205
2011	62	29	91	114	4	300
2012	36	23	74	96	1	230
2013	39	57	65	80	3	244
2014	36	38	64	107	1	246
Toplam	257	181	387	632	13	1470
%	17,48	12,31	26,32	42,99	0,88	100,0

Tablo 2. Hayvanların aylara ve yıllara göre dağılımı

Yıllar	Aylar												Toplam	%
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık		
2009	26	33	40	26	29	19	20	11	13	8	13	7	245	16,66
2010	20	18	17	13	25	15	6	4	15	15	35	22	205	13,94
2011	20	22	38	38	31	33	24	14	17	22	21	20	300	20,40
2012	13	33	41	38	23	10	3	3	25	13	15	13	230	15,64
2013	31	28	47	29	26	14	9	13	18	6	19	4	244	16,59
2014	36	33	34	32	23	13	9	9	10	11	17	19	246	16,73
Toplam	146	167	217	176	157	101	71	54	98	75	120	85	1470	
%	9,93	11,36	14,76	11,97	10,68	6,87	4,82	3,67	6,66	5,10	8,16	5,78		100,0

Tablo 3. Hastalıkların yerleştikleri sisteme göre dağılımı

Yıllar	Hastalıkların yerleştikleri sistemler												Toplam
	Sindirim Sistemi	Solumun Sistemi	Dolaşım Sistemi	Üriner Sistem	Sinir Sistemi	Deri	Metabolizma	Kan Parazitleri	Parazitler	Enfeksiyon	Zehirlenme	Diğer	
2009	34	28	2	8	3	19	5	1	15	8	3	119	245
2010	56	36	4	9	4	10	3	8	7	11	4	53	205
2011	51	43	7	17	6	21	7	11	13	14	5	105	300
2012	43	31	3	16	3	13	3	3	7	9	2	97	230
2013	53	49	4	8	1	7	8	4	27	12	4	67	244
2014	33	60	15	2	2	4	5	2	32	5	3	83	246
Toplam	270	247	35	60	19	74	31	29	101	59	21	524	1470
%	18,36	16,80	2,38	4,08	1,29	5,03	2,10	1,97	6,87	4,01	1,42	35,64	100,00

Tartışma ve Sonuç

İç Hastalıkları Anabilim Dalı tarafından 5 yıllık süre içerisinde toplam 1470 hayvanın muayene ve sağaltımı yapılmıştır. Daha önce yapılan araştırma (2) verileri ile kıyaslandığında; kliniğe getirilen sığır ve at sayısında azalma, koyun-keçi sayısında ise artış olduğu belirlendi. Kedi ve köpek sayısında ise iki katından daha fazla bir artış kaydedildi. Sığır sayısının azalmasının bölgede hizmet veren özel veteriner kliniklerinin sayısındaki artıştan kaynaklandığı düşünülmektedir. Kliniğimize getirilen koyun ve keçilerdeki sağlık problemlerinin genellikle sürü problemi olması nedeni ile bu süre içerisinde Veteriner Fakültesi kliniklerinin tanıtımı amacıyla yapılan reklamlar aracılığıyla hayvan sahiplerine ulaşılması, taşınması da kolay olan bu hayvanların sayısında artışa neden olmuştur. Böylece kliniğimize getirilen hayvanlarda gerekli görüldüğü durumlarda Patoloji Anabilim Dalı

veya Mikrobiyoloji Anabilim Dallarının da katkılarıyla daha iyi hizmet verilmesi koyun ve keçi sahiplerini Veteriner Fakültesi kliniklerine yönlendirmiştir.

Bölgede kedi ve köpek besleyenlerin sayısının artması, buna karşılık bu alanda hizmet veren klinik sayısının az olması, tanıtıcı reklam çalışmaları ile bu hayvan sahiplerine ulaşılması, kliniğe getirilen kedi ve köpek sayısının artışında etkili olmuştur.

Bölgede az sayıda da olsa at arabası kullanarak geçimini sağlayan insanlar da bulunmaktadır. Ancak bunların sayısının zamanla azalmasına bağlı olarak kliniğe getirilen at sayısında da azalma olduğu tespit edildi.

Benzer araştırmalarda (1, 12) Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi İç Hastalıklar Kliniğinde muayene ve tedavi edilen hasta sayısında azalma olduğu bildirilmektedir. Mevcut araştırmanın verilerine bakıldığında ise hayvan sayısında artış olduğu tespit edildi ve bu durumun da kedi ve köpek sayısının artmasından ve yapılan tanıtıcı çalışmalardan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Hayvanların mevsimlere göre dağılımları incelendiğinde, kliniğe en fazla hayvanın ilkbahar ve bunu takiben kış mevsiminde getirildiği bunları sırasıyla sonbahar ve yaz mevsimlerini takip ettiği tespit edildi. Daha önce yapılan araştırmanın (2) verileri incelendiğinde kliniğe en fazla hayvanın ilkbaharda getirildiği ve bunu sırasıyla yaz, sonbahar ve kış mevsimlerinin takip ettiği görüldü. İlkbaharda kliniğe getirilen hayvan sayısının artması araştırmacıların (2, 10, 13) bulgularıyla uyumludur ve doğumların bu mevsimde gerçekleşmesine bağlı olarak yeni doğan hayvanlarda septisemi grubu hastalıkların görülmesinden kaynaklandığı sanılmaktadır. Kış mevsiminde hayvanların kapalı ortamlarda barındırılmasına bağlı olarak çeşitli sağlık problemlerinin ortaya çıkmasının bu dönemde kliniğe getirilen hayvan sayısını artmasına neden olduğu düşünülmektedir. Kliniğe getirilen sığır sayısının azalması ve yaz aylarında bölgede sıcaklıkların fazla olması nedeniyle koyunların uzak bölgelerdeki meralara götürülmesi, yaz aylarında hayvan sayısında azalmaya neden olduğu sanılmaktadır. Benzer araştırmalarda da (10, 12) mera besisi döneminde kliniklere götürülen hayvan sayısının azaldığı bildirilmektedir.

Hastalıkların yerleştikleri sistemlere göre dağılımları incelendiğinde; sindirim sistemi hastalıklarının 270 (%18,36), solunum sistemi hastalıklarının 247 (%16,80), dolaşım sistemi hastalıklarının 35 (%2,38), üriner sistem hastalıklarının 60 (%4,08), sinir sistemi hastalıklarının 19 (%1,29), deri hastalıklarının 74 (%5,03), metabolizma hastalıklarının 31 (%2,10), kan paraziti hastalıklarının 29 (%1,97), paraziter hastalıkların 101 (%6,87), enfeksiyöz hastalıkların 59 (%4,01), zehirlenmelerin 21 (%1,42) hayvanda görüldüğü ve diğer olguların ise 524 (%35,64) adet olduğu tespit edildi (Tablo 3).

Kliniğimize getirilen hayvanların değerlendirildiği araştırmada (2) sindirim ve

solunum sistemi hastalıklarının sıklıkla görüldüğü bildirilmiştir. Benzer araştırmalarda (3, 10, 13) da en çok sindirim sistemi ve bunu takiben solunum sistemi hastalıklarının görüldüğü bildirilmektedir. Kliniğe getirilen hayvan sayısının ilkbahar ve kış mevsimlerinde fazla olması göz önüne alındığında yetersiz ve dengesiz besleme ile kapalı ortamda havalandırma yetersizliğinin bu sistem hastalıklarının daha fazla görülmesine neden olduğu düşünülmektedir.

Mayıs 2003-Aralık 2008 tarihler arasında kliniğe muayene ve aşılama için 195 hayvan getirilirken (2) Ocak 2009-Aralık 2004 tarihleri arasında 524 hayvanın getirildiği görülmektedir. Aşılama ve genel muayene için getirilen hayvan sayısındaki artış özellikle kedi ve köpek besleyenlerin sayılarındaki artışla birlikte bu konudaki duyarlılıklarını da göstermektedir.

Sonuç olarak; kliniklerimize getirilen hayvan sayısının total olarak arttığı, sığır ve at sayısının azaldığı, koyun-keçi ile kedi ve köpek sayısının arttığı, kedi ve köpek besleyenlerin bu hayvanların bakımı konusunda duyarlı oldukları belirlendi. Hayvanların kapalı ortamda barındırıldığı aylarda kliniğe getirilen hayvan sayısında artışın gerçekleştiği ve hasta hayvanlarda sindirim ve solunum sistemi hastalıklarının fazla görüldüğü kaydedildi. Bu araştırmanın Diyarbakır ve çevresinde görülen hastalıkları yansıtmaması bakımından iyi bir gösterge olabileceği, yeterli ve dengeli besleme, barınak bakımı, iç ve dış parazitlerle mücadele ile bakteriyel ve viral hastalıklara karşı koruyucu aşılamaların zamanında yapılması ile bu hastalıkların sıklığının azaltılabileceği kanaatine varıldı.

Teşekkür: Katkılarından dolayı D.Ü. Veteriner Fakültesi Klinik Bilimler Bölüm Başkanı Prof. Dr. Servet SEKİN'e teşekkür ederiz.

Kaynaklar

1. Bozukluhan K, Gökçe Hİ. (2009). 2000-2007 Yılları Arasında Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Kliniklerine Getirilen Hayvanların İç Hastalıkları Yönünden İstatistiksel Değerlendirilmesi. Vet Hekim Der Derg. 80(1): 45-52.
2. İçen H, Şimşek A. (2008). Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesinde İç Hastalıkları Anabilim Dalı Kliniğine Mayıs 2003-Aralık 2008 Tarihleri Arasında Muayene ve Tedavi için Getirilen Hayvanların Genel Analizi. Dicle Üniv Vet Fak Derg. 1(2): 42-47.
3. Kennerman E, Yılmaz Z, Şentürk S. (2003). Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları Kliniğine Getirilen Sığır ve Koyunların Değerlendirilmesi (1990 - 2000). Uludag Univ J Fac Vet Med. 22 (1-2-3):19-25.
4. Yılmaz Z, Kennerman E, Şentürk S, Temizel M, Aytuğ N (2002). Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları Küçük Hayvan Kliniğine Getirilen Kedi ve Köpeklerin Değerlendirilmesi (1990-2000). Uludag Univ J Fac Vet Med. 21: 23-31.
5. Dabak M, Gül Y, Yılmaz K, Özdemir H, Elitok B (2001). Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi İç Hastalıklar Kliniği'ne 1989-1998 Yılları Arasında Getirilen Hayvanların İç Hastalıkları Yönünden Genel Analizi. FÜ Sağ Bil Derg. 15 (1):39-44.
6. Karademir B. (2001). KAÜ Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları Kliniklerine 1999 Yılında Kabul Edilen Hayvanların Genel Durumu. İstanbul Univ Vet Fak Derg. 27(2):377-383.
7. Gökçe G, Şendil Ç, Sural E. (1997). 1996 Yılında Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Kliniklerine Getirilen Hayvanların İç Hastalıklarının İstatistiksel Değerlendirmesi. Kafkas Üniv Vet Fak Derg. 3(2):181-186.
8. Şimşek A, Kaya A (2007). Van İli ve Çevresinde 2000-2003 Yılları Arasında Görülen Hastalıkların İnsidansı ve Mevsimlere Göre Dağılımı Üzerine Araştırmalar. YYU Vet Fak Derg. 18 (2):59-64.
9. Kozat S, Denizhan V (2007). Van İlinin Özalp ve Saray İlçelerinde Hayvanlarda görülen İç Hastalıkların Mevsimsel Dağılımı. YYU; Vet Fak Derg. 18 (2):13-16.
10. Sekin S, Voyvoda H, Ağaoğlu ZT, Karaca M (1996). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi İç Hastalıklar Kliniğine Van ve Çevresinden 1992-1997 Yılları Arasında Getirilen Hayvanlarda Saptanan Hastalıkların Genel Analizi. YYU Vet Fak Derg. 7 (1-2):106-109.
11. İmren HY, Şahal M. (1994). Veteriner İç Hastalıkları. Medisan Yayınevi, Ankara.
12. Karademir B (2006). 2000-2005 Yılları Arasında Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi İç Hastalıklar Kliniğine Getirilen Hayvanların ve Hastalıkların Oransal Değerlendirilmesi. Kafkas Univ Vet Fak Derg, 12 (2):111-116.
13. Mamak N, Durgut R, Görgülü Ö (2007). Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi Kliniklerine Getirilen Kedi ve Köpeklerde Gözlenen Hastalıkların Değerlendirilmesi (2003-2006). Vet Bil Derg. 23 (3-4): 27-33

Yazışma Adresi:

Yrd. Doç. Dr. Aynur ŞİMŞEK

Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesi

İç Hastalıkları Anabilim Dalı

E-mail: asimsek@dicle.edu.tr

